

לוח השבוע

הוראות ליום סיום שנת הלימודים:
"נכון – שכל אחת ואחת מהמסיימות תחיינה – תפריש ביום ההוא לצדקה: פרוטה בבוקר – לפני הסיום, ופרוטה – לאחריו.
המורות תחיינה תבארנה להן – לפי ערכן

– המאמר (היום יום – דיום הנ"ל [כ"א סיון])
"א איד... [ניט ער וויל און ניט ער קאן זיין ח"ו א נפרד = יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות חס-ושלום נפרד] מאלוקות".
אזכירן על-הציון לתוכן הפדיון-נפש ותבשרנה טוב".

א) האם היתה הסכמה של הרבי, או של רבנים מאניש, על המחיצה העגולה הניתנת לכהנים שם?
מענה: הרה"ג ר' קלמן מארלאו ע"ה פקפק בתועלת מחיצה זו – כי אז המחיצה היתה פתוחה מלמטה כמה טפחים. בהתאם לזה קנו מחיצות אחרות שהדפנות יורדות עד למטה, אבל זה נתחדש לאחר פטירתו. הרה"ג ר' אברהם שיי אודאבא אינו מסכים להשתמש במחיצה מיטלטלת (כתב תשובה ע"ז בסי' תפארת יהודה קלמן, ברוקלין תשס"א, עמ' 203), ואומר "מוטב שיהיו שונגין וכו".

ב) האם יש פסיקה ברורה אודות המצבה העומדת, האם גם היא נקראת מחיצה או שהכהנים צריכים להרחיק ממנה ד' טפחים? (ובזה תלוי כמובן אם יכולים להסתובב מסביב כנהוג, ביציאתם).

מענה: דעתו של הרב אודאבא שהמצבות הן מחיצה

[כנפסק בשו"ע יו"ד סי' שעא ס"ה, עיי"ש בביי ובביאור הגר"א. ועי' בשו"ת שבת הלוי חי"ח סי' רסב אותיות ד"ה], אלא ספק אצלו אם מותר לכהן לנגוע בהן [לכאורה ברור שם שאסור].

ג) לכאורה, המקום בו נמצאים הגופים הקי' מרוחק בכונה מן המחיצה שמסביב – האם זה נכון וכמה, והאם יש לזה תוצאות הלכתיות לכהנים?

מענה: בשעתו (בשנת תשי"א) היה דיבור ע"ז, ולע"ע נעלם ממני הדבר אז.

64) מענה משנות הלמ"ד לקבוצת מורות בגן חובה של 'בית רבקה' בברוקלין, שדיווחו על חגיגת סיום הלימודים ביום כ"א סיון (מאוצר המלך' ח"א עמ' 48). נפתחו ראשי-תיבות וקיצורים, ונוספו השלמות בסוגריים מרובעים.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זעוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרכב

ערב שבת-קודש
פרשת קורח
כ"ז בסיוון ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בסיוון התשס"ו – ד' בתמוז התשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ז בסיוון	פרק ו-ח.	פרק י.	מ"ע רמב.
ש"ק	כ"ח בסיוון	הלי מלוה ולוה.. בפרקים אלו.	פרק יא.	מ"ע קצו. מל"ת רלד.
א'	כ"ט בסיוון	פרק ז-ו.	פרק יב.	מ"ע קמב.
ב'	ל' בסיוון	פרק ז-ט.	פרק יג.	מל"ת רלט.
ג'	א' בתמוז	פרק ז-יב.	פרק יד.	מ"ע קצט. מל"ת רמ.
ד'	ב' בתמוז	פרק יג-טו.	פרק טו.	מל"ת רמא. רמב.
ה'	ג' בתמוז	פרק טז-יח.	פרק טז.	מל"ת רה.
ו'	ד' בתמוז	פרק טז-כא.	פרק יז.	מל"ת רלו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ז בסיוון	2.57	4.08	4.35	5.39	9.07	12.43	1.18	7.50.1	8.18
ש"ק, כ"ח בסיוון	2.57	4.08	4.36	5.39	9.07	12.43	1.19	7.50.3	8.18
א', כ"ט בסיוון	2.57	4.08	4.36	5.40	9.08	12.43	1.19	7.50.4	8.18
ב', ל' בסיוון	2.58	4.08	4.36	5.40	9.08	12.43	1.19	7.50.5	8.18
ג', א' בתמוז	2.58	4.09	4.37	5.40	9.08	12.44	1.19	7.50.6	8.18
ד', ב' בתמוז	2.59	4.09	4.37	5.40	9.08	12.44	1.19	7.50.7	8.18
ה', ג' בתמוז	2.59	4.10	4.37	5.41	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19
ו', ד' בתמוז	3.00	4.10	4.38	5.41	9.09	12.44	1.20	7.50.7	8.19

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
קורח	7.13	7.28	7.21	7.29
חוקת	7.13	7.29	7.22	7.30

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

לוח השבוע

פעמים, וזורקם לאחוריו⁵⁹. מעולם לא ראינו את הרבי מניח אבן על הציון, או על קברים אחרים⁶⁰.

בנסיעתו חזרה, ממשיך באמירת המענה לשון, עד גמירא. אם היה פנאי, היה אומר את הקרבנות' שלפני תפילת מנחה. בשנת האבל תשמ"ח-ט אמר גם את פרקי המשניות של אבל (פכ"ד דכלים ופ"ז דמקוואות). אחרי כ"ב בשבט תשמ"ט, אם נותר פנאי, היה לומד גם את שיעור הרמב"ם היומי.

* במידת האפשר, יש להשתדל לקרוא את הפ"ג "בין שני הציוני קודש, אצל מקום רגליהם הקדושים"⁶¹.

הנחיות לכוהנים:

הרבי ציוה לבנות מחיצה בת עשרה טפחים סביב ציון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

לא הרשה לבנות גג מעל הציון, וגם הורה לכוהנים שלא ישלחו יד על הציון, וגם שלא יניחו בעצמם שם את הפ"ג.

בכל פעם שהולכים ל'אוהל' נהג הרבי לעורר, שעל הכוהנים להיזהר מאוד בכניסתם וביציאתם, שלא יעברו בתוך ארבע אמות של קבר. ולכן נהגו אנ"ש והתמימים להקיף את הכוהנים, בתור מחיצה בין הכוהנים והקברים⁶². בשנים האחרונות ניתן להשיג ע"י האוהל מיתקן מיוחד האמור להוות 'מחיצה', לכל כהן בנפרד⁶³.

אביו כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע באוהל הצמח-צדק והמהרי"ש בליובאוויטש.
 (62) ימי בראשית' עמ' 235. ושם מציינים למכתב, שנדפס באי"ק ח"ג עמ' שמב: "יהיה לי קורת רוח מזה שניהל כוהנים חסידים אל הציון [ובהערת המו"ל: בעשותם מחיצה בין הכהנים ובין הקברים], אשר על-ידי שזיכה את האחרים ודאי שגדול זכותו". מדובר במחיצה משרשרת של בני אדם הנותנים יד לז"י סביב הכהנים, ובדעת תורה למהרש"ם דן להקל בזה ע"פ המבואר באו"ח סי' שסב [בשו"ע אדמוה"י סי"ג], ובשו"ת שבט הלוי ח"ה סי' קפא מפקפק בזה. אבל מחיצה נייחת מועילה גם לדעתו, וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' קלב, צ"ע אליעזר חט"ו סי' מב, או נדברו ח"א סי' לח.
 (63) שאלתי את ההרה"ח רי"ל ש"י גרונר ונעניתי כדלהלן [המופיע בסוגריים המרובעים – שלי].

ככולם מכניס בחזרה לשקית. את הקרעים היו שומרים ושורפים בערב-פסח. לאחר תשל"ח חלו שינויים בעניין זה.

באם נשאר נייר חלק מסביב לכתב הפ"ג, קורעו ומפרידו מהפ"ג⁶⁴, ורק אחר-כך מניח את הפ"ג באוהל.

לאחר סיום קריאת הפ"ג, המשיך באמירת 'מענה לשון' עד מומזר קיט, ודילג עד ה'יהי רצון' שמתחיל תיכף אחרי ה'זוהר' שם, וסיים עד אחרי 'אנא בכוח'.

לפני צאתו, מיקף (פעם אחת) את האוהל⁶⁵. לפני צאתו נעצר, נכנס שוב לחדרו שבתוך האוהל (החדר הקטן שבו עומד וקורא את הפ"ג), והמשיך לומר 'מענה לשון' עד ה'יהי רצון' האחרון. ואחר-כך יוצא – לא מאותו פתח שדרכו נכנס, אלא מהפתח הפנימי. כן היה נוהג תמיד שלא לצאת דרך פתח הכניסה⁶⁶.

לפני היציאה, נעמד בפתח היציאה החוצה, ואומר את ה'יהי רצון' שבסוף המענה לשון'. עד שנת תשכ"ה, לפני כניסתו לרכב, ניגש לציון הרבנית שטערנא-שרה ע"ה. משנת תשכ"ה, כשיצא מן האוהל, הלך לפני-כך לציון אימו הרבנית חנה ע"ה. משנת תשל"א, הביט גם על ציון הרבנית נחמה-דינה ע"ה, ומאז תשמ"ח גם על ציון הרבנית חיה-מושקא ע"ה. כל זה – לרקות ספורות.

לפני הכניסה למכונית, תולש עשבים ג' (56) רבים חושבים שזהו כדי שלא לזרוק את שאריות הנייר באוהל, אך הרה"ח רי"ל ש"י גרונר מסביר מפני שאין זה לכבוד למסור לרבי דף ריק.
 (57) ראה בעניין הקפת הקברים במגן-אברהם, באר-היטב וכן-החיים סו"ס תקפא.
 (58) ראה נשר-החיים ח"א עמ' קלא שיש נוהגין בהלוויה לחזור בדרך אחרת אם אפשר, עיי"ש.
 (59) ראה טושי"ע יו"ד סי' שעו סי"ד, ואו"ח סו"ס תקמ"ז, ונו"כ. אולם שם איתא שעושים זאת אחר הקבורה.
 (60) ודלא כנהוג. מקור המנהג בדרשות מהרי"ש [רבנו שלום מניוסיט, רבו של מהרי"ל, אבי מנהגי אשכנז] הובא בא"ר סי' רכז סי"ק ז, בשע"ת שם ועוד, וטעמו שם "משום כבוד המת, להראותו שהיה על קברו". בשנים האחרונות, עמד הרבי במרחק ממה מן הקברים של הרבניות.
 (61) כך סיפר כ"ק אדמו"ר מהוריי"ב נ"ע ברשימתו על מנהג

לימוד התורה בענייני מלך המשיח ובענייני הגאולה⁴⁴, כדי להתחיל "לחיות" בענייני משיח וגאולה⁴⁵; ואף "שישו ושמחו בשמחת הגאולה"⁴⁶.

אם באפשרי, לעשות כל הנ"ל מתוך התועדות.

במשך המעט-לעת – לבקר (המוכשרים לזה) במקום כינוסי הנוער החרדי – ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת-עתה אינו חרדי – ולבאר להם איך שחיבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק אדמו"ר, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקווה והביטחון אשר בטח בהם, אשר סוף-סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולות הנוער.

מובן אשר, בהתאם לתנאי המקום, בכל אתר ואתר, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי יום ההילולא, ובפרט ביום השבת-קודש שלאחריו. ויהי-רצון, שתיכף ומיד⁴⁷ ממש, עוד לפני ג' בתמוז, יחיש הוי' ביאת גואלנו, מהרה יגלה⁴⁸, והקיצו ורננו שוכני עפר, ונשיאנו, הוא כ"ק אדמו"ר, בעל ההילולא, בתוכם ובראשם, ישמיענו נפלאות וינהלנו בדרך העולה בית א-⁴⁹.

וכפי שסיים כ"ק אדמו"ר את מאמר-החסידות הראשון שלו⁵⁰: "ונזכה להתראות עם הרבי פה למטה, נשמה בגוף ולמטה מעשרה טפחים"⁵¹, והוא יגאלנו.
ביקור ב'אוהב':

"שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שקודם ההליכה על ציון ואוהל – נוהגים שאין אוכלים, אבל שותים"⁵².
מהנהגות הרבי ב'אוהב'⁵³:

נוסע לאוהל בנעלי בד (רתשה-כאב ויום-הכיפורים).
לפני שנכנס לאוהל, מקיש (שתי דפיקות בכל דלת) על שתי הדלתות, הדלת השנייה מהכניסה, והדלת שבחדר האוהל [חדר הפ"נים, שאינו קיים כיום] – כנוטל רשות הכניסה⁵⁴. מיד כשנכנס, מתחיל באמירת ה'מענה לשון'. כשמגיע ל'הריני מדליק הלאמפ'⁵⁵, מדליק נר.

אחרי הדלקת הנר, ממשיך ב'מענה לשון', עד לפני מזמור "לרוד אליך", ששם נכתב לקרוא את הפ"נ, ואחרי-כן מתחיל לקרוא את הפ"נים וכו'. פתקים בודדים (בעיקר מאלה שבהם היה כתוב על העדרו של מישוה. רק אחדים מאלה החזיר להיכלו) קורע ומניח על הציון הק', והורה לשורפם על אתר, ורוכס

מנחם – התועדות יו"ת תשי"ז עמ' 201.

51) ראה ליקוטי-שיחות ח"ב עמ' 518.

52) ספר-המנהגים עמ' 96. אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ו עמ' רפב. והכוונה שמקפידים לשתות (ולא רק שאין נמנעים מכך. וכבר העירו מלקוטי-דיבורים עמ' 1354).

53) נמסרו ע"י חברי המזכירות. הרה"ח ר' יהודה שי

קרינסקי (שהסיע את הרבי לאוהל ברוב הפעמים מאז

תשח"ס), והרה"ח ר' בנימין שי קליין (שהסיע את הרבי

לפעמים) מתוך יכפר חביד', גיליון 648 עמ' 16. הוספות

ותיקונים מתוך ימנהיג מלך' עמ' 35, בשילוב הערותיו של

הרה"ח ר"ל שי גורנו (שליווה את הרבי לאוהל בתמידות

משנת תשי"ז עד תשח"י, ומאוז אולך בכל ערב ר"ה,

ובאקראי בפעמים מסוימות) מתוך 'התקשרות' גיליון שיג

עמ' 18. בכמה מן ההנהגות אולי יש גם משום הוראה

לרבים.

54) הטעם, מפי זקני אני"ש, כדי 'להמשיך את הרבי' אל

הנכנס.

55) עמ' 4.

בעל ההילולא השתדל ביותר לנטוע אהבת-ישראל בלב כל אחד

גילוי פנימיות העניינים שאליהם התמסר בעל ההילולא בכל מציאותו, תלוי במעמדו ומצבם של תלמידיו □ כאשר הנהגת התלמידים היא בקו של אהבה, מתגלה עניין ג' האהבות – אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל – כפי שהיה אצל פנימיותו ועצמותו □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מדובר לא רק אודות אברהם עצמו, אלא אודות "זרע אברהם" –

שבנוגע לאברהם עצמו אין זה חידוש שנקרא "אוהבי" – שהרי אפילו בעל-עגלה, אילו הקב"ה עצמו היה מדבר עמו, היה גם הוא עובר את ה' מאהבה;

אלא, מניין יודעים שכל עניינו ותכונת נפשו של אברהם מצד עצמו הוא עניין עבודת ה' באהבה – הנה הראיה לזה היא מ'זרע אברהם אוהבי':

כאשר רואים את ילדיו ונכדיו שגם הם עומדים בדרגא ד'אוהבי" – הרי זו הוכחה שאצל אברהם היה עניין האהבה מושרש בעומק כל-כך ("אזוי טיף פארווארצלט"), שלכן נעשו גם בניו ונכדיו כמה דורות לאחר זה – "זרע אברהם אוהבי" (היינו, ש"אוהבי" קאי (גם) על "זרע אברהם").

ב. והנה, דובר כמה פעמים שסיפורי הנשיאים

א. באחת ההתועדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל ההילולא, שנערכה גם לכבוד י' שבט, שהיה אז רק ה"יארצייט" של אמו זקנתו, הרבנית של אדמו"ר מהר"ש, וגם לכבוד י"ג שבט, ה"יארצייט" של אמו הרבנית – אמר בתוך הדברים:

איתא בגמרא² "גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה" – דקאי ("העושה מאהבה") על אברהם אבינו, כדברי הגמרא לעיל מיניה: "נאמר ירא אלוקים באיוב³ ונאמר ירא אלוקים באברהם⁴, מה ירא אלוקים האמור באברהם מאהבה, אף ירא אלוקים האמור באיוב מאהבה, ואברהם גופיה מנלן, דכתיב⁵ זרע אברהם אוהבי".

וידוע מה שפירש אדמו"ר האמצעי בפסוק זה בהיותו נער צעיר,

– בדיקו בלשון הפסוק "זרע אברהם אוהבי", היינו, שהלימוד ש"ירא אלוקים האמור באברהם (היינו) מאהבה" הוא מהפסוק שבו

(* ההתועדות נערכה באולם "בילטמאר".

1) שיחת ש"פ בא תש"ד ס"ה (סה"ש תש"ד עמ' 55).

2) ראה גם ת"מ הכ"ד עמ' 302. וש"נ.

3) איוב א.ח. ב.ג.

4) וירא כב"ב.

5) ישעיה מא.ח.

2) סוטה לא.א.

הם הוראה.

סיפור הנ"ל שסיפר הרבי לכבוד ההילולא של י' שבט, שייך גם בנוגע אליו:

במה מתבטא וניכר תכונת נפשו בפנימיותה? – כאשר רואים שעניין זה נמשך אצל בניו ונכדיו: "בניו" – כמו שכתוב "ושננתם לבניך אלו התלמידים", (ומזה מובן ש) "נכדיו" – הם תלמידי תלמידיו,

וכידוע מה שסיפר כ"ק מו"ה אדמו"ר בעל ההילולא⁸, שרבינו הזקן, בעל התניא, היה קורא את רבו המגיד בשם "אבא" ("פאטער"), ואת הבעש"ט בשם "סבא" ("זיידע"), כיוון שרבינו הזקן היה תלמידו של המגיד, ותלמיד תלמידו של הבעש"ט.

ג. ובהקדים תורת הבעש"ט⁹ כביאור דיוק לשון המשנה במסכת אבות¹⁰ "לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון" – דלכאורה הווי ליה למימר בסדר הפוך, שהרי תחילה עורכים חשבון ואחר-כך פוסקים הדין, ולמה נאמר כאן "דין (ואחר-כך) וחשבון"?

ומבאר הבעש"ט על-פי דברי המשנה¹¹ "ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו" – ש"נפרעין מן האדם מדעתו", אלא, שזהו באופן שהאדם אינו יודע מזה, שלכן הרי זה גם "שלא מדעתו":

כדי שיהיה דין צדק – אומר הבעש"ט – מביאים את הנשמה שדנים אודותה, ומספרים לה אודות הנהגתו של פלוני (שהיא מעין ההנהגה שאודותה דנים נשמה זו), ולאחרי שהנשמה פוסקת שדינו של פלוני צריך להיות כך וכך, אזי עושים עמה "חשבון", שבפנימיות העניינים, עשתה גם היא אותו מעשה שעשה

פלוני, שאודותיו פסקה בעצמה את הדין.

וזהו "נפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו": "מדעתו" – כיוון שהוא בעצמו פסק את הדין, ו"שלא מדעתו" – כיוון שלא ידע שבכך פסק גם בנוגע לעצמו.

ועל-פי זה מובן גם הסדר בדברי המשנה "דין וחשבון" – שתחילה הוא ה"דין" שפוסק על הזולת, ואחר-כך הוא ה"חשבון" שפסק-דין הנ"ל שייך גם אליו.

ואם הדברים אמורים במידה בלתי טובה – הרי על-אחת-כמה-יזכמה שכן הוא בנוגע לשכר ומידה טובה¹².

ד. ובנוגע לעניינינו:

כיוון שהנשיא, בעל ההילולא, סיפר בשם אדמו"ר האמצעי, שכיצד יודעים שכל עניינו של אברהם הוא עניין האהבה, ועד שאפילו מידת היראה שהיא מידה הפכית מאהבה, היתה גם מתוך אהבה, הרי זה מתבטא בכך שרואים שגם "זרע אברהם" עומדים בתנועה של "אוהבי" –

הרי כן הוא גם בנוגע אליו – שכדי להביא לידי גילוי את פנימיות העניינים שאליהם התמסר בעל ההילולא בכל מציאותו, הרי זה תלוי במעמדם ומצבם של תלמידיו ותלמידיו תלמידיו,

וכאשר רואים שהנהגת תלמידיו ותלמידי תלמידיו היא בקו של אהבה,

– אהבת ה', "ואהבת את ה' אלוך"¹³; וכיוון ש"אהבתי אתכם אמר ה'"¹⁴, הרי נמשך מזה העניין דאהבת ישראל¹⁵; ובמילא רצונו ליתן להם טוב האמיתי, "טוב לשמים וטוב לבריות"¹⁶, שזוהי התורה, כמארז"ל¹⁶ "אין

(10) רפ"ג.
(11) שם מט"ז.
(12) ראה יומא ע"א, ו"ש"נ.
(13) ואתהנן ו"ה.
(14) מלאכי א"ב.
(15) קידושין מ"א.
(16) אבות פ"ו מ"ג.

(7) ואתהנן ו"ה ובספרי ופרש"י.
(8) ראה סה"ש תרצ"ו עמ' 78 ואילך. ו"ש"נ. וראה גם ת"מ ח"כ עמ' 53.
(9) ראה כתר-שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספת סקי"ב ואילך. ו"ש"נ. וראה גם ת"מ ח"ה ריש עמ' 207.

מזוככים יותר³⁶.

במשך המעט-לעת – לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי-הכנסת ובבתי-המרדש אשר בעיר, לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק אדמו"ר, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנותיו³⁷ על-דבר לימוד הרמב"ם לכל אחד ואחת (שלושה פרקים ליום, פרק אחד ליום או ספר המצוות), ועל-דבר מבצעי המצוות הכלליים שלו: מבצע אהבת-ישראל, חינוך, תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים – יבנה וחכמיה, נרות שבת קודש ויום-טוב, כשרות האכילה ושתייה וטהרת-המשפחה, ואחרות כל בני-ישראל בכתיבת ספרי-התורה הכלליים³⁸; לעורר את בני-יבנה בדבר קיום שבע מצוות שלהם³⁹; ועד המבצע האחרון והעיקרי – 'עמדו הכן כולכם'⁴⁰, לפרסם בכל מקום את הנבואה ש"לאלתר לגאולה" וש"תִּכְפֹּר וּמִד מַמְשׁ הַנְּהָה" (משיח) בא⁴¹, וההשתדלות האחרונה של כל אחד ואחת מישראל להביא את המשיח על-ידי

המשניות של אותיות השם [של הרבי]³².

במשך המעט-לעת – לעשות "התועודויות פעילות ומתוך אהבת-ישראל"³³, ולהתחזק בכל ענייני לימוד התורה נגלה וחסידות, חינוך התורה והיהדות והפצת המעיינות, ובמיוחד באהבת-ישראל ואהדות-ישראל, כפי שהורנו הרבי, החל מההתועודות הראשונה דקבלת הנשיאות³⁴, ועד ההתועודות האחרונה לעת-עתה בש"פ ויקהל תשנ"ב – "גילוי האחרות הכללית בהבריאה ובבני-ישראל"³⁵.

לקבוע שעה במשך המעט-לעת – לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו, ואשר גם עתה, כיוון "שגם בזה העולם המעשה אשתכח יתיר"³⁶ – בוודאי שהוא מנהיג את העולם כולו, ואנ"ש בפרט, ומעורר רחמים רבים וכו', כמו שהיה עד עתה, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עז³⁷. ולכן, גם השפעותיו לכל השייכים אליו מתעלות יותר ויותר. וכדי שיתקבלו בפנימיות, צריכים גם היכלים של השייכים אליו להיות

32) כגון הפרקים דלהלן: מ – ברכות פ"א; נ – שבת פכ"א; ח – חלה פ"א; ס – סוטה פ"ח; מ – אבות פ"א; ע – פסחים פ"א; נ – ידים פ"ב; ד – סנהדרין פ"ג; ל – סוכה פ"ד.
33) מברק ל"י בשבט תשנ"ב – ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 535.
34) ליקוטי-שיחות, כרך ב, עמ' 499. וראה גם מכתבו של הרבי נשיא דורנו מיום השלושים להסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – אגו"ק ח"ג ס"ע רמד. "כי המשכת כל רוחניות אינה אלא על-ידי אהבה רבה. נקווה אפוא כי על ידי זה שנעמוד כולנו בהתקרבות ואהבה רבה אמיתית נמשך אלנו כוח להוציא לפועל כל אותם העניינים אשר רצונו של כ"ק מרי"ח אדמו"ר שיציא לפועל טוב על דינו".
35) ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 440. וראה בשיחת ש"פ בהר בחוקותי, מבה"ח סיון תשנ"א, אודות חשיבות העניין בהבאת הגאולה. ובשיחת י"ג ניסן תשכ"ו (שיחות-קדש, ס"ע 331-ד) סיפר הרבי נשיא דורנו בשם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ על מענה כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, כשהכניס עצמו לסכנת-נפשות בעומדו בתוקף נגד הממשלה באסיפה הידועה, ושאל אותו אחד הגדולים הייתכן, איך מעמיד עצמו בסכנה, ואפילו אם לא חשב על עצמו, היה עליו לחשוב אודות החסידים וכלל ישראל, וענה (תוכן המענה, מתורגם): "כאשר חסידים יפעלו ביחד, הם יעברו זאת..."

כחסידיים מתאחדים, הם עוברים זאת, שוברים את החושך כפול ומכופל של הגלות... על-ידי האחדות של החסידים... שמבטלת את כל הגזירות וכל העניינים, ופורצת כל הגדרים, ומורידה עד כאן למטה את יואמת הוי"ו לעולם".
36) תניא, איגרת-הקודש, ביאור לסי' ז"ד.
37) יתורת-מנחם – התועודויות: תשי" עמ' 16, עיי"ש.
38) ליקוטי-שיחות, כרך יב, עמ' 146.
39) ליקוטי-שיחות, כרך כ, עמ' 229, התועודויות: תשד"מ ח"ג עמ' 1622, ובכ"מ.
40) ליקוטי-שיחות, כרך כ, עמ' 428, 579 ובמקומות רבים.
41) ליקוטי-שיחות, כרך כו, עמ' 132, חידושים וביאורים בשי"ח חלק ב ס"י ה.
42) ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 122. וראה שם עמ' 257. וידועה הפנייה: "יעשו כל אשר ביכולתכם – עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקוין" (ספר-השיחות תשנ"א ח"ב עמ' 474); "על-ידי שהוא מסביר את עניינו של משיח, כמבואר בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, באופן המתקבל אצל כל אחד ואחד לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד – על-ידי לימוד ענייני משיח וגאולה" (ספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 112).
43) ספר-השיחות תשנ"א ח"ב עמ' 792, ספר-השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 26.

בשעת התפילות ידלקו חמישה נרות.
אחר התפילה (ובבוקר – אחר אמירת תהילים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פרק כ"ד דכלים ופרק ז' דמקוואות. אחר-כך יאמר המשנה "ר' חנניא בן עקשיא... ויאדיר". בלחש – איזה שורות בתניא²⁶, קריש דרבנן.

אחר תפילת ערבית – יחזורו בעל-פה חלק מהמאמר האחרון המוגה שזכינו לו, ד"ה "ואתה תצווה" תשמ"א (קונטרס פורים-קטן תשנ"ב, שחילקו כ"ק אדמו"ר בו ביום בידו הקדושה לכל אחד ואחד מהנאספים²⁷). אם אין מי שיחזור בעל-פה – ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפילת שחרית. ולסיימו אחר תפילת מנחה.

בבוקר קודם התפילה – פרק תניא²⁸. וכן לאחר תפילת מנחה²⁹.

בבוקר קודם התפילה – ירים כל אחד³⁰ תרומה להעניינים השייכים לנשיאנו, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שידיו, וכן קודם תפילת מנחה.

לאחר תפילת שחרית – [יכתוב ו]יקרא כל אחד פ"נ³¹ (הנשואים – כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להיכנס ליחידות, או על-כל-פנים לראות את פני כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו – יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאילו עומד לפניו. להניח הפ"נ אחר-כך בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של כ"ק אדמו"ר. ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על מנת לקראתו על הציון שלו (מס' הפקס שליך הציין: 1718-723444).

במשך המעת-לעת – ללמוד פרקי

חב"ד אלו-תשרי עמי תגיד, ובכימין] היה אמנם כתוב נוסח זה, אבל זוהי הנהגה שלן, ואין זה ראייה שגם אנו... צריכים לכתוב כן... (משיחת ליל ב' אייר תשי"ט סיד, יתורת-מנחם – התועדויות: תשי"ט עמ' 39).
ראה באגיק אדמו"ר מהורשי"ב ח"א עמ' קנד: "לדעתי אחשוב אשר פני על קברי הצדיקים בעניינים רוחניים בעבודה, איננו צריכים לכתוב החסרונות שמוצא בנפשו, כי אם לבקש שיתתקן... הפרט ההוא באופן כך וכך, ולא לכתוב כמו שהוא עתה בחסרונו...". עייש. כ"ק אדמו"ר מהרי"ש, בשו"ב מהאוהל, ביאר זאת פעם לבני-ביתו (מבוא לקונטרס ומעין עמ' 55), בכך שברוחניות נאל כאל דבר, גם החסרון, כאילו הוא חי ממש.

כשאי-אפשר כלל לכתוב פניו, ידוע המעשה מהמשפיע הרה"ח ר' מ"מ פוטערפאס ע"ה שנעצר בחודש טבת תשי"ז, והיה בחקירות קשות וכו' עד ערב ליג בעומר, ובאותו יום הגיע 'לשבת' בכלל. רק אז יכול היה לחשוב על מצבו, ורצה לשלוח פניו לכ"ק אדמו"ר מהורשי"ב, אך הדבר היה בלתי אפשרי. ונוכר בדברי כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב לפני צאתו מרוסיה בשמחית תרפ"ח [לא מצאתי הלשון ברשימת השיחה הנדפסת. וראה לקוטי-דבורים כרך א, דף ב ע"א ובהערה] "כשתחשבו עלי, אחשוב אני עליכם" ואז 'שלח' אליו פניו במחשבה. לאחר חודש וחצי הגיע לזוגתו (שכבר הייתה אז בצרפת) מכתב מכ"ק אדמו"ר מהורשי"ב מתאריך י"ז אייר, ובו אישור "המברק נתקבל". בני המשפחה תמהו אך ייתכן שלח מברק ממאסרו. לאחר שנים רבות, כשיצא והגיע לרבי לייט כסלו תשכ"ד ביקש ממוזכרו של הרבי הרי"ץ (בשנת תשי"ז) לבדוק אם יש מברק ממנו בארכיון, ולא מצא. ונוכר שבאותו יום הכתיב לו אדמו"ר מהורשי"ב את המכתב – ונוכר ר' מענדל במשלוחו הפניו (מפי נכדו הרה"ח ר' יוסף-יצחק ש"י ליברוב).

שיהיה הרוב שווה לקיום המנהג כראוי.
26 י"א שהרבי אמר את התיבות "ונפש השנית בישראל היא חלק אלוהה ממעל ממש", מנהגי-מלך ס"ע 32.
27 ספר-המאמרים – מלוקט חלקו ו עמ' קכט.
28 על-פי אגיק כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב ח"א עמ' שצ – ללמוד אגרת-הקודש סימן ז' וז'
29 על-פי הנפוך בין אג"ש ביו"ד שבת – ללמוד את הביאור לאג"ש האמורה.
30 "תנינת הצדקה (בקשר עם יו"ד שבת וכיו"ב) – הוא שייך גם לנשים, ואדרבה (מצד כמה טעמים) להן דבר הצדקה שייך יותר" (ספר-המנהגים עמ' 85). מובן שיש לשותף גם את הטף (ומכספם) בזה, וכן בשאר ההנהגות, שגם נשים וטף שייכים בקיומן.

31 נוהגים לכתוב את הפ"נ על נייר חלק דווקא. מקפידים לכתוב דווקא באם טבלו באותו היום במקוה (באם לא טבל – יכתוב ע"י אחר). כותבים בחגירת אבנט (ונוטלים ידיים לפני-כן).

כשכותב אדם פניו על עצמו, כותבים "עליי", "ועלינו", ואלו כשכותב עבור אחרים הלשון הוא "עבור..." ("הרה"ח רי"ל שי' גרונ').

"בנוגע לנוסח הפדיון... אילו ישר חילי, הייתי מבטל הנוסח שכותבים "ממקור הרחמים כי" [ההחסדים האמיתיים] ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל, כי: א) "יעיד... זילי" הוא ביאור ההיתר על תנינת פדיון לרבי (שלאורה הי"ז עניין של מוצע) ובמילה אי"ז נוגע ושייך לנוסח הפדיון שעניינו בקשת רחמים... ולא ביאור ההיתר על זה. ב) ובנוגע להנוסח 'ממקור הרחמים' – אין צורך ליתן לרבי 'תבות' מהיכן לעורר רחמים... ואולי רצונו לעורר רחמים ממדינה נעלית יותר...

"כ"ק מו"ח אדמו"ר [וכן הרבי עצמו] – ראה יוצר מנהגי

טוב אלא תורה, שנאמר¹⁷ כי לקח טוב נתתי לכם תורתו גו", כך, שנמשך גם באהבת התורה –
הרי על-ידי זה בא לידי גילוי עניין האהבה שהיה אצלו בפנימיותו ועצמותו – כל ג'

כאשר הנהגת האדם עם סביבתו היא בתנועה של אהבה

– אזי הוא פועל גם ב"הדמות כמראה אדם עליו

מלמעלה", שההנהגה עמו מלמעלה תהיה רק מצד האהבה

לאברהם, כדברי הגמרא²³ "משה רבינו אוהב ישראל היה".
זאת ועוד:

בין אברהם למשה היו עוד חמשה דורות, ואם-כן, היתה גם ההנהגה ד"פחד יצחק"²⁴, וכל שאר המדריגות, כפי שנמנו בספרי קבלה וספרי חסידות, וכמובן גם מפשטות ההנהגה שהיתה בדורות הנ"ל.

אמנם, כל עניינים אלו באים מצד האהבה, על-דרך דברי הגמרא הנ"ל: "ירא אלוקים האמור באברהם – מאהבה".

1. ובהכרח לומר כן גם מצד עניין אחר:

איתא בקבלה בכמה מקומות שמידת החסד (וכן אהבה שהיא פנימיות החסד²⁵) היא בבחינת "יומא דאזיל עם כולהו יומין"²⁶.

וההסברה בזה – שמבלי הבט באיזה אופן תהיה ההנהגה מלמעלה, הרי עצם העניין שיש להמטה שייכות עם המעלה (באיזה אופן שתהיה השייכות ביניהם), הרי זה רק מצד

האהבות שהם כולא חד¹⁸: אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל, שלכן נמשך הדבר גם אצל תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

ועל-ידי זה מתקשרים הם והמושפעים שלהם עם בעל ההילולא, וכמדובר פעם¹⁹ שכיוון ש"זרעו בחיים", הרי "אף הוא בחיים"²⁰, וכל זה מקרב את כל העניינים הקשורים עם בעל ההילולא – שיומשכו על-ידי צינור של אהבה ומתוך אהבה, ויומשכו בגלוי למטה מעשרה טפחים, בבני חיי ומזוני רויחי.
[כ"ק אדמו"ר ציווה לנגן הניגון החדש – "שאמיל", ואחר-כך ציווה לנגן "ופרצת"].

* * *

ה. האמור לעיל קשור – בהשגחה פרטית – גם עם המאמר של ה"ארכי"ט", ד"ה באתי לגני:

במאמר הנ"ל²¹ מובא מאמר המדרש²² "כל השביעין חביבין", שנאמר על משה רבינו, להיותו שביעי לאברהם אבינו, שהוא הראשון.

22 ויק"ר פכ"ט, יא.
23 מנחות סה, סע"א.
24 ויצא לא, מב.
25 ראה תניא אגדה ס"ט ס"ו. לק"ת ואתחנן יב, ג.
26 ראה לבר, ובכ"מ.
27 ראה זח"ג קג, א"ב. קצא, ב. הנסמך בלקו"ש ח"ה עמ' 174 בשוה"ג.

17 משלי ד, ב.
18 ראה סה"ש קי"ז ה"ש"ת עמ' 2 ואילך.
19 ראה גם שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט דאשתקד בתחלתה (ת"מ חכ"ב עמ' 30 ואילך).
וש"נ.
20 תענית ה, ב.
21 סה"מ תשי"ז עמ' 111.

האהבה.

ובמכל-שכן וקל-וחומר:

גם כאשר מדובר אודות בני-אדם שהם בשני קצוות, האחד הוא פחות ביותר, שאינו שייך לעניין של חכמה ושכל, והשני הוא חכם גדול ביותר, שכל עניינו אינו אלא עניין החכמה והשכל – הרי ריחוק הערך ביניהם הוא עד כדי כך, שהאיש הפשוט שאינו שייך לחכמה ושכל, אין לו תפיסת-מקום כלל אצל החכם, ונחשב כמו דבר דומם בתכלית.

וכל זה – למרות שמדובר אודות שני בני-אדם, ששניהם נבראים, ושניהם ממין המדבר, ושנים כמה וכמה נקודות שבהם משתווים שניהם, ואף-על-פי-כך, כיוון שאחד מהם נתעלה במדרגה והשני ירד במדרגה למטה מטה, אזי אין קשר ושייכות ביניהם.

ומזה מובן גודל ריחוק הערך שבין בורא לנברא – כמה פעמים, ככה, ועד באי-ערור.

וכיוון שכן, הרי הא גופא שייכות להיות עניין הבריאה, וכל העניינים שהבריאה מקבלת מהבורא – הרי זה רק מצד מידת החסד והאהבה שלמעלה, שטבע הטוב להטיב;²⁷ ומצד זה יכול להיות אחר-כך אופן ההנהגה ד"כולהו יומין": לפעמים הנהגה מצד קו החסד, ולפעמים הנהגה מצד קו ההפכי, ולפעמים הנהגה מצד קו האמצעי, קו הרחמים; אבל המקור לכל זה, ד"אזיל עם כולהו יומין" – הוא עניין האהבה.

ועל-דרך זה בנוגע להנהגת האדם:

מצד הבריאה כשלעצמה – הרי "עיר פרא אדם יוולד"²⁸, ובמילא, אין תפיסת מקום לכל העולם שמחוץ הימנו; ישנו רק מה שהוא רוצה ומבין, וכן יקום, ואילו מציאות הזולת אינה תופסת מקום אצלו, לא בנוגע לקו החסד ולא בנוגע לקו ההפכי, ולכל היותר הרי הוא

משתמש בה כפי שמשתמשים עם דומם, צומח או חי.

ואם-כן, הא גופא שמתחיל להתבונן במציאותו של הזולת, ועד שמתעורר בתנועה מסוימת ביחס אל הזולת (מצד תכונת נפשו), והיינו, שמציאותו של הזולת מתחילה לתפוס מקום אצלו – הרי זה עניין של חסד ואהבה.

אמנם, כיוון שישנו העניין דבחירה חפשית בין שתי דרכים, כמו שכתוב²⁹ "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו'" (גם ההיפך), אזי יכול להיות שמצד האהבה תהיה אצלו תנועה הפכית, והיינו, לא כמו אצל אברהם שגם היראה היתה מצד אהבה, אלא שנעשה אצלו עניין שמנגד ולוחם ומחריב את עניין האהבה.

ובכל אופן, כדי שתהיה איזו שייכות אל הזולת, הנה ההתחלה בזה היא מעניין האהבה, שלכן הרי זה "יומא דאזיל עם כולהו יומין".

ז. ומזה מובן, שכאשר בוחרים בדרך הטוב והאמת והישר, שזוהי דרך התורה, שנקראת "תורת חיים" (חיים גם בעולם-הזה הגשמי והחומרי) – הרי אף-על-פי שהתורה כלולה מכל העניינים, כמו שכתוב³⁰ "הצבה עמודיה שבעה", שהם שבעת המידות שישנן אצל בני-אדם³¹, צריכים להיות כל העניינים מצד אהבה, והיינו, שאיך שיהיה אופן ההנהגה אל הזולת, הרי זה צריך להיות מצד אהבה אמיתית אל הזולת.

היינו, כשם שבאברהם היתה גם היראה מצד אהבה (כנ"ל), כן הוא גם ב"זרע אברהם", שגם כאשר הנהגה היא בפועל באופן אחר, ובפרט כאשר נמצאים בזמן הגלות שאז צריכה להיות לפעמים הנהגה שאינה בקו החסד בגלוי – הרי זה צריך לבוא אך ורק מצד האהבה, ולא

(30) משלי ט,א.

(31) ראה א"ת להה"מ סת"ד (ק,ב). אה"ת לך-

לך (כרך ד) תרפ"ג, א. חנוכה (כרך ה) תתקלא, א.

העלותך עמ' שכב. סה"מ תרל"ד עמ' רלו.

(27) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד עמ' 334 בערה (ד"ה מספרי הח"ן).

(28) איוב יא,יב.

(29) ניצבים ל,טו.

ואפילו לא בתפילת ערבית ומנחה²⁰.

יום חמישי,

ג' בתמוז

ביום זה, בשנת תרפ"ז, נשתחרר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע מהמאסר בבית-האסורים ('שפלרניה', בעיר פטרבורג, שנקראה אז 'לנינגרד'), בתנאי שישע מיד לגלות, בעיר מקלטו 'קסטרומה' למשך שלושה שנים²¹.

יום ההילולא השנים-עשר של הוד כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנא מנחם-מענדל צוקללה"ה נבג"מ זי"ע (תשנ"ד), דור שביעי לנשיאי חב"ד, ומנוחתו כבוד בניו-יורק, ארצות-הברית, על-ידי ציון כ"ק חמיו אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

סדר יום ההילולא:

ביום רביעי, תיכף אחר [התחלת] השקיעה²², מדליקים (בכל בית) נר שידלק כל המעת-לעת. אם אפשר בקל – נר של שעווה²³.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום ההילולא, ונכון לחלק שיתפלל אחד ערבית, שני – שחרית, שלישי – מנחה, כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.

יום שלישי,

א' בתמוז – ב' דראש-חודש

ערבית ושחרית וכו' כדאמתול.

שכח יעלה ויבוא במנחה, ונזכר בערבית מוצאי-ראש-חודש – מתפלל פעמיים שמונה-עשרה, והשנייה בתורת 'נרבה' דווקא²⁴.

(20) ספר-המנהגים עמ' 8.

(21) פעם אירע במניין של הרבי שהשי"ץ סיים בקול "יגדיל תורה ויאדיר", לפני החזרת הסי"ת, והרבי הורה לו לומר מיד את הקדוש (כנראה משום שעיקר חיוב אמירת קדיש הוא על ובא לציון ולא כהקדמה לתפילת מוסף. וראה בנימוקי או"ח ר"ס נה שהורה במצב זה (שמפסיקים בתפילין דר"ת ואף בדברים בטלים לפני הקדוש) לומר את הקדוש לפני החזרת הסי"ת] וזה כנראה גרם שהתחילו לנהוג להחזיר את הסי"ת לפני אשרי ובא-לציון.

(22) בספר-המנהגים עמ' 36. "כל התפילין מניחים קודם מוסף, אבל ה'שעורים' (שהפירוט שלהם בדי' זוגות תפילין מופיע שם בעמ' 5), ומאידך יש להן שייכות לתפילת נתרש מה בדבר הזיכירות. ולכאורה קשה לכוללן ב'שעורים', כיוון שהן בגדר מצוה ולא תורה (ובפרט שהכוונה באמירתן לתוכן הפסוקים ולא ללשונם, כמבואר באג"ק ח"יב ס"ע ג), ומאידך יש להן שייכות לתפילת שחרית, כי ע"פ הארז"ל יש לוזכרן במחשבה ביאהבת עולם (ש"י"ע אדמו"ר הזקן ס"י ס"ד), וגם יש זכירת שבת בש"י"ע (שער הכולל פי"א ס"כ"ה), ואדמו"ר ז"ל תיקן (גם) לאומרו אחר התפילה, ולכן כיוון שיש הוראה לאומרו בתפילין, אומרים אותן לפני מוסף, משא"כ בשבת ויו"ט הן נאמרות אחרי סיום תפילת מוסף, כיוון שנהרס מלהוסיף

אמירות בתוך סדר התפילה. וע"ע.

(22) לוח כולל-חב"ד בד"ח מרחשוון, משו"ע אדמו"ר ס"י קח ס"י.

(23) ראה בפירוט ביספר התולדות – אדמו"ר מהוריי"צ, כפר-חב"ד תש"ב, ח"ג פרק כא. ספר-השיחות תרפ"ז, מבוא עמ' י. עמ' 168. ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 649. מענה כ"ק אדמו"ר בעניין אמירת תחנון ביום זה (נדפס בקובץ 'היכל מנחם' ח"ג עמ' מז, ע"י ש' בהערות). "ביעניינים התלויים ברגש אין לשאול, כיוון שזו הוכחה שאין רגש". במניין של הרבי אמרו תחנון ביום זה (אבל אולי היה זה משום שהרבי לא רצה להורות בזה, אלא שהדברים יבואו באתעליות), אך המשפיע הה"ח ר' מענדל פוטערפאס ע"ה, שחי והרגיש את הגאולה דשנת תרפ"ז, לא הניח לומר תחנון ביום זה.

(24) ספר-המנהגים עמ' 79 (בקשר ליאראייט פרטי). בנטע"י גבריאל ה"ל אבילות ח"ב פרק עה ס"יא כתב בטעות שמנהג חב"ד להדליק לפני השקיעה.

(25) "ראשי-תיבות: 'הקיצו ורגנו שוכני עפ"ר'" (מהמתכת שצויין בהערה 9). למעשה, נר של שעוות-דבורים טהורה אינו דולק יפה (מוציא הרבה גוים וכבה מהרה, מלבד באבוקת-הבדלה הפתוחה לאוויר), ונרות השעווה המצויים בשוק מעורבים בהרבה 'סטיארין'. ולכאורה די

* בשבת-קודש זו, שקודם יום ההילולא ג' תמוז, ישתדלו לעלות לתורה. אם אין מספר העליות מספיק – יקראו בתורה בחדרים שונים⁹ אבל לא להוסיף על מספר הקראים.

* ישתדלו שמפטי"ר יהיה הגדול שבחבורה – בריצוי רוב המניין – או על-פי הגורל.

המועד: ליל שני, בשעה 05:25 ו-3 חלקים.

מברכים החדש: "ראש-חודש תמוז ביום השני וביום השלישי, הבא"¹² עלינו לטובה.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

התוועדות בבית-הכנסת.

* "רובא דרובא"¹³, הנה בכל התוועדות הרי ראשי המדברים תובעים מאת המסובים: שייטיבו הנהגותיהם ודרכיהם; שיקבעו עיתים ללמוד דא"ח, ושישמרו הקביעות; ואשר הלימוד יהיה על מנת לעשות¹⁴ ולקיים.

והנה כללות עניין ואופן התוכחה [=בעניינים אישיים] מבואר היטב ב[מאמר] דיבור-המתחיל: "אם¹⁵ רוח המושל"¹⁶, אשר ראוי לכל אחד ואחד מאנשי' ללומדו אליבא דנפשיה [=כעניין שנוגע לו עצמו]¹⁷. "אמנם הוכחה זו בעת התוועדות היא רק על דברים

ועניינים שאין בהם משום הלבנת-פנים ולא כלום, כמו שהיה מאז ומקדם, שאיש את רעהו הוכיחו באהבה ובחיבה גדולה¹⁸.

* "אם לדעתי ישמעו – יסדרו התוועדות דשבת מברכים באופן כזה שיבוא האור מהתוועדות זו גם בביתם של כל אחד ואחד מהמתוועדים, והתחלת ההבאה תהיה דווקא ביום השבת עצמו... לסדרה [=את ההתוועדות] באופן כזה – שיוכלו לסעוד סעודת שבת בביתם, ולספר גם בבית על-דבר שבת מברכים בכלל, ועל-דבר שבת מברכים מיוחד זה בפרט¹⁹.

פרקי אבות – פרק ד**.

יום ראשון,

כ"ט בסיוון, ערב ראש-חודש

במנחה אין אומרים תחנון.

יום שני,

ל' בסיוון – א' דראש-חודש תמוז

ערבית: בראש-חודש (ובכל יום שיש בו מוסף) אין האבל (רח"ל) יורד לפני התיבה,

כשהנותר הוא רק "מיעוטא דמיעוטא" (ההיפך מפירושו המילולי: אם הרוב הוא 60, הרי הרוב-של-הרוב הוא רק 1:31). מצאתיו לראשונה (בתקליטור פרויקט השו"ת) בשו"ת: תשב"ץ ח"ד טור א (חוט המשולש) סי' נא. מהרי"ל סי' פא. תה"ד סי' רעא. של. הדגשת משמעות זו ניתן לראות, למשל, בשו"ת: חוות יאיר סי' קצב. מנחת יצחק ח"ב סי' סו אות טו. דברי יציב חו"ד סי' סו אות ד. ובאנציקלופדיה תלמודית כרך כא טור סח הע' 359,358. 14) כ"ה באג"ק זו, נסמנה להלן בהערה 17 (ביהיום יום' נדפס: "ילמוד"). 15) כ"ה בפסוק (קהלת יד), במאמר, ובאג"ק (ביהיום יום: "יואם"). 16) נדפס בשעתו בקונטרס למ"ד (ספר המאמרים – קונטרסים ח"ב עמ' 716), ולאחרונה בספר-המאמרים תרפ"ד עמ' רטו. במאמר זה מדובר אודות מה שגדולי הדור מוצאים בעצמם, בדקות דקדוק, את חטא דורם, ועל-ידי זה מוכיחים את הדור, עייניש ובמכתב הנדפס לפני המאמר. 17) אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ג עמ' רצב. יהיום יום', כד תשרי.

18) אג"ק הג"ל ח"ד עמ' יד, יהיום יום' שם. 19) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כרך י עמ' ג.

מצד עניין הפכי מזה. האהבה – הנה אם מצליח ומכוון, אזי מוטב, ואם לאו, אזי ישנו עניין של הפסד;

וזהו ההוראה לכל אחד ואחד מבני אברהם, – שבוה נכללים כל בני-ישראל, ואפילו גרי-צדק, שכן, אף שיש דעה שגר אינו יכול לומר "לאבותינו"³², מכל-מקום, נקרא גם הוא "בן אברהם", כיוון שאברהם היה "תחילה

כל ענייני הייסורים וההנהגה באופן הפכי מקו החסד, היו כבר "די והותר", ועכשיו צריך לבוא הזמן שתהיה הנהגה של אהבה, ואהבה גלויה, בטוב הנראה והנגלה

לגרים"³³ (וזהו החידוש של אברהם לגבי יצחק ויעקב),

ולמעשה גם מהשייכות לעבודת בני-ישראל בזמן הגלות, כמאמר רז"ל³⁴ "לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים" –

שהנהגתם צריכה להיות בקו האהבה, שזהו הקו של אברהם אבינו, שפעל גם ב"זרע אברהם" העניין ד"אוהבי", ועד שאפילו בשעה שצריך לנצל את הקו ד"ירא אלוקים אתה", הרי גם זה צריך לבוא מצד אהבה.

ד. ובנוגע לפועל:

כל זמן שהאדם אינו בטוח בעצמו בעניין האהבה – אזי יזהר מתנועה הפכית, שהרי יכול להיות שיש לו בזה פנייה שלא מצד האהבה.

וזהו גם מה שאומר רבינו הזקן בתניא פרק

"לב" – "והן לא, לא הפסיד":

כאשר ההנהגה היא בתנועה שאינה מצד

הנהגה, כיוון שמידתו של הקב"ה היא "מידה כנגד מידה"³⁸, אלא כמה פעמים ככה,

35) ראה גם "מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא שם (עמ' קצט) ב"לקוטי פירושים". וש"נ. 36) ראה גם שיחת י' שבט תשי"ד סכ"ג ואילך (תו"מ ח"א עמ' 36 ואילך). 37) ראה גם שיחת י' שבט תשט"ז בתחלתה (תו"מ חט"ז עמ' 40 ואילך). 38) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח,ב ואילך.

תרע"ח עמ' שמג. 32) ביכורים פ"א מ"ד. 33) חגיגה ג,א. וראה תשובת הרמב"ם – נדפסה ברמב"ם הרצאת שוליינגער (נ.י. תש"ז) בהוספת לח"א סי' ט. תשובות הרמב"ם (ירושלים תש"כ) כרך ב סדצ"ג. 34) פסחים פז,ב.

— וכנזכר לעיל³⁹ מאמר רבינו הזקן בשם המגיד על הפסוק "דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", "שכפי המידה שהאדם מראה מלמטה כך מראין לו מלמעלה" —

הנה כאשר הנהגת האדם עם סביבתו היא בתנועה של אהבה, ואפילו כשצריכים לנצל עניין של יראה, הרי זה גם מצד אהבה, שלכן הרי זה רק בליט-ברירה, כאשר אין כבר אפשרות אחרת — אזי פועל גם ב"הדמות כמראה אדם עליו מלמעלה", שאופן ההנהגה מלמעלה שמתנהגים עמו ועם בני ביתו יהיה רק מצד האהבה, ולא תהיה כלל ההנהגה בקו ההפכי.

וכידוע שגם מלמעלה יכולים לפעול על בני-ישראל על-ידי הנהגה מתוך חסד ואהבה יותר מאשר על-ידי הנהגה בקו ההפכי, ואילו הצורך להשתמש בהנהגה בקו ההפכי אינו אלא בשביל העניין ד"רחץ הוי" צואת בנות ציון"⁴² (כמבואר באיגרת-הקודש⁴³), ובוזה גופא — יכולים לפעול שיחליפו זאת

בעניינים רוחניים⁴⁴, ורק באופן ש"אחד מכם גולה לברכריא כו"⁴⁵, ועל-ידי זה הרי הוא מוציא את כללות ישראל,

וכמו בהעניין ש"הוא" מחולל מפשעינו... " בנוגע לכל ענייני הייסורים כו' שהיו אצל בעל ההילולא, שעל-ידי זה הוציא את כל השייכים והמקושרים אליו, ועל-ידי זה גם את כללות בני ישראל⁴⁶,

הרי כל עניינים אלו היו כבר "די והותר", ועכשיו צריך לבוא הזמן שתהיה הנהגה של אהבה, ואהבה גלויה, בטוב הנראה והנגלה. ועל-ידי זה ימשיכו בקרוב ממש את הגאולה, שאז תהיה ההנהגה באופן ד"כשאני נכתב אני נקרא"⁴⁷, והיינו, ששם הוי', מידת הרחמים, יהיה לא רק "נכתב", אלא גם "נקרא", היינו, שגם הקריאה שעניינה גילוי תהיה בשם הוי', שהוא עניין גילוי הרחמים והחסד, בטוב הנראה והנגלה.

(קטעים מהתוועדות יום ב דפרשת בשלח, י' בשבט היתשי"ט (בלתי מוגה). תורת מנחם כרך כה עמ' 17)

39) שיחת ש"פ שמות, מבה"ח שבת ס"ט (ת"מ חכ"ד עמ' 326).
40) אנ"ק הצ"צ ח"א ס"ע שכה. וש"נ.
41) יחזקאל א.כו.
42) ישעיהו ד.ד.
43) סכ"ב.
44) ראה זח"ג נגא. הובא ונת' בתו"א ר"פ שמות. אוה"ת שם עמ' ח ואילך. (כרך ז עמ' 39)

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת קורח*

כ"ח בסיוון

יום הצלת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ורעייתו הרבנית ע"ה מעמק הבכא האירופי, בהגיעם לשלום לארה"ב (תש"א)¹.

ביום זה החלה תנופה חדשה בהפצת היהדות והמעיינות, בייסוד שלושת המוסדות המרכזיים: 'מחנה ישראל', 'קה"ת' ו'מרכז לענייני חינוך', שנמסרו על-ידי מייסדם, כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, לניהול התנו, כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כ"יושב ראש ועד הפועל" של כל אחד מהם².

נקבע על-ידי כ"ק רבנו כיום סגולה³, להפצת

* בחו"ל — פרשת שלח.

1) פרשת הדברים בספר ימי מלך ח"א פרק טו.
2) ראה שם ח"ב, פרקים יד"ח.
3) בליקוטי-שיחות כרך לג עמ' 274 מביא ממגילת תענית פ"ג, שבכ"ה סיוון ערערו אומות העולם על בעלות ארץ ישראל, והשיב להם גביה בן פסיסא "תשובה ניצחת", וביקשו "תנו לנו זמן שלושה ימים" וכאשר "הלכו ולא מצאו תשובה, מייד הניחו בתיהם כשהיו מלאים, שדוניהם כשהן זרועות, כריהם כשהן נטועות, הלכו וברחו להם... ועשו אותו היום יום-טוב" וכיוון שהוויכוח התנהל בכ"ה סיוון, נמצא שביום כ"ח סיוון (בסוף שלושת הימים) היתה ההצלה בפועל מאומות העולם. ומקשר זאת עם הצלת ביום זה, שהביאה תנופה חדשה — עיי' העמידה בתוקף עם התורה — בהעבודה דכיבוש הארץ (יעשה כאן ארץ ישראל) דחצי כדור התחתון, עד שמתבררים לא רק הניצוצי קדושה שבנכסיהם, אלא גם האומות עצמן, שיהלכו וברחו" למקומם האמיתי, עיי"ש.
4) "להתחזק ולהוסיף... ובאופן של התעסקות בכל כוחו [=כח סיוון], ועוד יותר מכפי כוחו" — סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 546.
5) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 545.
6) כך היתה עיקר התקנה דשבת מברכים (אניק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג עמ' תל, וכן מוכח מדבריו שם עמ' תקע"ח), כמו לגבי תקנת אמירת תהילים בכל יום, כידוע הפתק

המעיינות והיהדות חוצה והתוועדות חסידיות. ובלשונו: "כבר נקבע על-ידי רבים מישראל ליום התוועדות וקבלת החלטות טובות" בכל הפעולות הדפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, וכבר ראו התוצאות מהתוועדות אלה במעשה בפועל במשך יותר משלוש שני חזקה⁵.

השכם בבוקר — אמירת תהילים בציבור⁶. אחר אמירת כל התהילים יאמרו קדיש יתום. ואם יש חיוב — יארציט או אבל — אומרים קדיש יתום אחרי כל ספר⁷. אחר-כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך תפילה⁸.

שנמצא על שולחנו של אדמו"ר מהוריי"צ לאחר מאסרו (אניק שלו ח"א עמ' תקצ"ט), אע"פ שגם היחיד חייב בה (כאמור באניק שלו ח"ב עמ' תקכ"ב). וראה שם בהמשך עמ' תקכ"ד: "לגודל העניין של אמירת תהילים בציבור".
אגב, כך נדפס גם בכותרת "תקנת אמירת תהילים בציבור" הנדפסת לראשונה בסידור 'תורה אורי' תשי"א ואילך, אחרי יקום פורקן ומי שברך, ולאחר-מכן בראש ספרי התהילים 'אוהל יוסף יצחקי' (וכן בהקדמה של הוצאת קה"ת שם).
במהדורת סי' תהלים עם פירוש הצמח-צדק בשנת תשי"ג, חסרה תיבת 'בציבור', אבל ישנה (מסתמא — עיי' הוראת הרב) בתהילים שבסידורי 'תהילת ה' (תח"י משנת תשי"ז ואילך, ואולי עוד לפני כן).
7) הוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ב"תקנת אמירת תהילים בציבור" הניל.
8) הוסיף על כך הרב: "נראה לי, שבמקרה שאומרים קדיש בין ספר לספר — יאמרו מקודם יהיה רצון שאחרי הספר (על-כ"פנים יאמרו — זה האומר קדיש), שענינו סיום אמירת מומרים, שלכן אומר קדיש אחרי זה. ואחר-כך, כשמחיל ספר מלאחריו — הוא מעין דבר חדש. ועל-דרך ברכת המזון כשמחלקין סעודה לשנים (ראה שו"ע רבינו סי' רצ"א סוף ס"ג) — אניק של הרבי כרך י' עמ' דש ובסוף התהילים הניל עמ' 223, סי' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.
8) הוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ — אניק חיד' עמ' תכב, קובץ מכתבים שבסיוס תהלים 'אוהל יוסף יצחקי' עמ' 192, לוח 'היום-יום' כו כסלו וספר המנהגים עמ' 30.

ירידת הגלות עצמה היא תחילת העלייה

ג' תמוז נותן כוח לגלות את הפנימיות ד"צום הרביעי

ג' תמוז – שבו מודגש שירידת הגלות היא התחלת העלייה – פועל גם בנוגע לכללות עניין הגלות.

נתבאר במקום אחר שיש לומר הטעם הפנימי דקביעת חג הגאולה בחודש הרביעי, ולפני צום הרביעי – כיוון שבדורנו זה, דור אחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מתחילה כבר ה"טעימה" וה"התנוצצות" מעין הגאולה העתידה, כולל גם שיוכלו להרגיש ולטעום הפנימיות ד"צום הרביעי" (התחלת "בין המצרים" כללות עניין החורבן והגלות) – "ששון ושמחה" (כפי שיהיו בגילוי לעתיד לבוא), היינו, לא זו בלבד שהצום (חורבן וגלות) הוא בשביל ששון ושמחה (הגאולה), אלא יתירה מזה, שהצום גופא, בפנימיותו הוא עניין של ששון ושמחה (התגלות פנימיות האהבה), "כמשל מלך גדול ונורא הרוחץ בכבודו ובעצמו צואת בנו יחידו מרוב אהבתו", ולכן, נתגלה בדורנו זה שבחודש הרביעי ישנו חג הגאולה, ועוד לפני "צום הרביעי" – נתינת כוח לגלות הפנימיות ד"צום הרביעי" ש"יהיה לששון ולשמחה ולמועדים טובים". ועניין זה מודגש ביותר בג' תמוז – שבו רואים בגלוי שההליכה לגלות עצמה הרי היא (לא רק צורך עלייה, אלא) התחלה של גאולה, כנ"ל.

(שבת קודש פרשת קורח, ג' בתמוז ה'תשמ"ח. יתורת מנחם – התועדויות תשמ"ח, כרך ג, עמ' 543)

כשיעשה עבודתו כדבעי, יראה כיצד העולם מסייע לו!

כמה שואלים: ...מה יאמר העולם ומה יאמרו האומות על כך שיהודי עושה את עבודתו ד"פוצו מעיינותיך חוצה", ובמיוחד – בקירוב הגאולה האמיתית והשלימה, הרי אין הם מכינים מה פירוש הדבר?! אמנם זוהי עבודה גדולה ונעלית – אבל צריכים לכאורה להתחשב – טוען הוא – עם העולם!

והמענה על זה הוא: העולם כבר מוכן! כאשר יהודי יעשה את עבודתו כדבעי – באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, ובין עם זה כפי שזה מלושב בכלים דלבושי הטבע – יראה איך שהעולם, טבע העולם ואומות העולם מסייעים לו בעבודתו.

אפילו פעם (כאשר היו מניעות ועיכובים) היה הסדר אצל החסיד, שמצבו הוא, ובמילא אמר "ביטול אידיאט" (=ביטול הולך); על-אחת-כמה-וכמה עכשיו, כאשר כמה וכמה מהמניעות ועיכובים אינם... ואדרבה – בעולם עצמו רואים את הניסים ונפלאות שמתרחשים בפרט בשנים האחרונות... – כבר הגיע הזמן, שהגם שצריך להיות עניין שלמעלה ממדידה והגבלה – ניסים ונפלאות, עד לניסים ונפלאות דגאולה האמיתית והשלימה – הרי זה חודר גם בטבע העולם, שהעולם עצמו מסייע לצמיחת הגאולה.

(ב' דראש חודש תמוז ושבת פרשת קורח, תנשי"א. תורת מנחם התועדויות תנשי"א, כרך ג' עמ' 406-405)

למעלה מדרך הטבע" [=רואים לאחרונה אצל הרבי עניינים שלמעלה מדרך הטבע]. מובן שבאומרו זאת התכוון אל כ"ק שליט"א. וענה לו: "איר מיינט דאך א וודאי דעם רבין דעם שווער – ער ווייזט יעצט עניינים נפלאים מער ווי בחיים-חיותו" (=אתם מתכוונים בוודאי לרבי חותני – הוא מראה עתה עניינים נפלאים יותר מבחיים-חיותו). בכלל – כל ענייני תולה בכ"ק אדמו"ר צוקל"ה הכ"מ. איך שיהיה, נקווה כי סוף-סוף יקבל את הנשיאות עליו באופן רשמי ויורו כל המניעות והעיכובים.

רציתי להוסיף להנ"ל: כי הרבנית שתליט"א חפצה ורצונה כי חתנה הרמ"ש יקבל עליו את הנשיאות, כך שמעתי ממקור בטוח שאפשר לסמוך עליו.

"תמונות מכ"ק אד"ש"

בה' באדר שני תשי"א מוסיף הלה וכותב:

אתה מבקשני לכתוב לך מהנעשה פה, כדי שתקבל ציור שלם מהנעשה פה. בכל שבת-קודש מברכים אחרי התפילה יוצא כ"ק אדמו"ר שליט"א ומתוועד עם התמימים הבאים מכל קצווי ברוקלין וני. ואומר דא"ח. ההתוועדות נמשכת כשעתיים בערך, הוא מדבר קודם – שיחה – כחצי שעה או ג' רבעי שעה ואחר-כך אומר דא"ח שמתובל בכל פעם ברמעות חונקות. לפעמים קשה לשמוע מפאת הבכי. הוא אומר דא"ח כחצי שעה בערך, ואחר-כך שוב – שיחה. מובן שנושא השיחה הוא "מו"ח כ"ק אדמו"ר". אחרי ההתוועדות חוזרים

"וכל הזמן נשרו עיניו דמעות"

"נקווה כי סוף־סוף יקבל את הנשיאות עליו באופן רשמי ויוסרו כל המניעות והעיכובים יחד עם המעכבים" □ קטעי מכתבים מהשנה הראשונה ב־770 לאחר הסתלקות הרבי הקודם □ רשימה ראשונה

מאת הרב מרדכי־מנשה לאופר

במכתב אישי, מי' בכסלו תשי"א, מתאר אחד ה'תמימים' (אז) ב־770, הרה"ח ר' מרדכי שיחי' דובינסקי את המתרחש באותם ימים ב'בית חינו':

אתה שואל במכתבך מדוע לא כתבתי איך עברו הימים הנוראים כאן. הנה בעצם לא אירע למעשה שום שינוי. מובן שהורגש די והותר, ושינוי גדול, אך לפועל אין מה לכתוב.

בערב ראש־השנה נתנו כולם פדיונות לכ"ק אדמו"ר שליט"א. וכן בערב יום־הכיפורים וחילק מזונות להנוכחים. בעלי התפילה היו כאשתקד. התוקע הי' הרמ"ד רבקיין כתמיד. כ"ק אדמו"ר שליט"א אחז איתו תחת סידורו את כל הפדיונות מאכן (ומחוץ לא), במשך כל זמן התפילות בר"ה ויוהכ"פ, וממש לא הניח את המעטפה הגדולה עם הפדיונות מתחת ידו, וכשהלך לרגע לחדר הרבנית שתליט"א [נחמה־דינה ע"ה] ביקש את הרב חודקוב שישמור אותם. הוא בכה קצת במשך התפילות. אך לא באופן מיוחד. בשמחת־תורה בעת ההקפות היה קצת "מלוח על הלב", ואולי יותר מקצת. כ"ק אד"ש לא היה לגמרי בקו של שמחה – חיצונית, על־כל־פנים – ולא רקד הרבה. היו "בני קורח" כאלו, ששמחת־התורה אחזתם והתחילו "הוליען". מובן שזה לא היה

בזמן ומקום הראוי, והרבנית שתליט"א התרגזה באמרה "צו גיך פארגעסן וואס היינטיגס יאהר האט געשען... פע" (מהר"ד 'שוכחים' מה אירע השנה, פע..."), וסגרה מתוך תרעומת את הדלת, אחרי שהיו כבר בתוך החדר כב' מניינים, ולא רצתה שייכנסו יותר.

הרש"ג התוועד בלילה הא' בסוכה שבחצר. והיה עולם קטן... למחרת התוועד כ"ק אדמו"ר. התחיל בשעה ארבע אחר־הצהריים וגמר ב־9. הוא התוועד בבית־המדרש והיה נוכח קהל גדול מאוד. היו קצת גילויים. ואיחל למספר תמימים למצוא את זיווגם וכו'. ונתן בעצמו משקה, וציווה שיעלו על השולחן לקבל "לחיים". בטח כבר כתבו מאכן על כל הנ"ל.

יש פה ויכוח אידיאולוגי, אם ללחוץ שיקבל באופן רשמי, כי באופן בלתי רשמי הוא מתנהג במלוא מובן המילה. כבר הוקבעו ג' ימים בשבוע על יחידות, א' ג' וה', והוא עונה לכולם. ורואים פה ממש ניסים גלויים ממנו, ובדרך כלל הרי העניין מתקדם מיום ליום... קוראים אותו לתורה "אדוננו מורנו ורבינו", וגם בנוכחתו אין מבטאים את שמו. כך שמיום ליום מתגברת אצל כולם ההרגשה כ... וההתגלות גם־כן מיום ליום מתקדמת. מורגש רק חסרון חזרת דא"ח ו... שטריימל. על

האחרון – מובן שזה עניין חיצוני אבל על דא"ח מדברים פה שאחרי יו"ד שבט יסתדר העניין. ייתכן כי יוחלו שינויים בכיוון זה, ואחרים מוסיפים שינויים "מרחיקי לכת". אני כשלעצמי הנני מאמין קטן בשמועות מעין אלו. אך נקווה כי נזכה, נחיה ונראה טובה וברכה. אתמול התוועד, ודיבר בעניין הילולא דאדמו"ר האמצעי. ואמר כי כ"ק אדמו"ר הכ"מ אמר כשלומדים מדברי תורתו של בעל ההילולא ביום היארצייט הוא כעניין מסירת פדיון לאדמו"ר האמצעי וכו' ואמר שינגנו ניע זוריע'ע חלאפע', וניגנו בשקט וצווה שיגבירו לנגן, ובכלל היה בהתעוררות גדולה...

דיבר הרבה על אדמו"ר הכ"מ ובכה הרבה. היינו שהתאפק מלבכות בקול, אבל התאפק לא יוכל, ובלע דמעותיו כדרכו, ושוב דיבר מספר משפטים וחזר חלילה, וכל הזמן נשרו עיניו דמעות. בתחילת ההתוועדות דיבר לכבוד ג' חתנים שבמשך השבוע יתחתנו למז"ט. וה'אופרעפענעש" היה בחדרו של כ"ק אדמו"ר הכ"מ. הג' חתנים הם: שלום־דובער אייכאורן, גרשון חנוביץ, וקורנבליט. את האחרון הנני מסופק אם הנך מכיר, הוא עובד אצל הרש"ג במשרד. [...] ודיבר בעניין "ויפגע במקום" – עבודה שכלב וכו', בטח תקבל את השיחה כשתצא לאור.

"חסרה כעת רק הרשמיות"

במכתב מאת הנ"ל מי"ז בטבת תשי"א אנו קוראים פרטים נוספים:

כעת קצת על הנשמע פה. בטי' כסלו היו כל אנ"ש שבפה על אוהל כ"ק אדמו"ר הכ"מ. בלילה הא' התוועד הרש"ג והיו כמה מניינים אנ"ש. בליל הב' התוועד כ"ק אדמו"ר שליט"א בפני קהל שמילא את כל בית־הכנסת עד אפס מקום ממש. בלי גוזמה. עמדו כבושים כסרדינים בקופסה. אנוכי לא יכולתי לעמוד על עמדי מרוב החום ששרר בבית־המדרש. במכתב הבא אשלח לך אי"ה מהני מילי

מעלייתא. בדרך כלל מתקדם העניין מיום ליום, אם כי בצעדי צב אך בכל זאת מתקדם. ותודה לה' על אשר הגענו עד הלום. בעצם חסר כעת רק הרשמיות. היינו השטרמל וכו', ה'סירטוק' הארוך ועוד דברים חיצוניים לערך, ובהמשך הזמן הקרוב יתקדם העניין גם בכיוון זה. מובן שהחסרון העיקרי כיום הוא – דא"ח, וזה יכול לקחת זמן יותר רב. אך חוץ מזה הרי הוא האדמו"ר בפועל על רוב־רובו ככולו של אנ"ש והתמימים יחיו בכל קצווי תבל ממש. הדואר מביא עשרות מכתבים בכל יום ממש מכל העולם. ובכל יום מגיעים מברקים, עד שלא יכול לענות בסדר מסודר על כל המכתבים, ועד שמגיעה תשובה יכול לקחת כמה שבועות.

מובן שה'יחידות' ג' פעמים בשבוע – משעה 7 עד חצות או יותר – גזול הרבה זמן, והנהלת המרכז, מחנה, וביחוד קה"ת גם־כן אינה מוסיפה זמן... וכעת נוספה לו עבודה חדשה, כוונתי – הגהת שיחותיו שמדבר בכל שבת מברכים ובימי דפגרא, והשומעים בראשותו של יואל כהן "מניחים" את שיחתו ומכניסים לו להגיה, ומאפס הפנאי אינו מוציא את השיחות. ועד היום מונחים אצלו השיחות משבתות חודש תשרי. לפחות פעמיים בחודש נוסע הוא לאוהל כ"ק אדמו"ר הכ"מ, בדרך־כלל מתמהמה שם כשעה וחצי, וכמעט כל הזמן עובר בקריאת פדיונות וכו', לפעמים פורץ בבכיות נוראות, אך בזמן האחרון אינו בוכה הרבה על האוהל. הוא בוכה הרבה בעת ההתוועדויות, אך כפי דרכו הוא כובש דמעותיו, אך הרבה פעמים – ללא הועיל. ...מקווים כי יוגמר האוהל ליום היארצייט. השנה עברה במהירות כה גדולה. נדמה שרק אתמול אירע האסון, אך דפי הלוח נתמעטו, וככה עברה שנה שלימה כבר. הנחמה היא כי זה ינחמנו באסוננו.

הר"א סימפסון נכנס אליו בימים אלו, ולפני יציאתו אמר: "מיזעט פון רביץ לעצטנס עניינים